

Aan het College van Burgemeester en Wethouders
Aan de leden van de Raad van de Gemeente Steenwijkerland

Betreft: bezuinigingen Bibliotheek Kop van Overijssel

Steenwijk, 1 mei 2021

Aanleiding

In het afgelopen jaar hebben wij in overleggen met wethouder Trijn Jongman aangegeven dat de bibliotheek in financieel zwaar is beland en het bestuur zich genoodzaakt ziet om maatregelen te nemen. In deze brief aan het College en de Raad van de gemeente Steenwijkerland zullen wij dit nader toelichten. Het bestuur van de bibliotheek wil de toekomstige financiële positie van de Bibliotheek Kop van Overijssel onder uw aandacht brengen en vraagt om heroverweging van het huidige financiële beleid.

De Bibliotheek Kop van Overijssel sluit 3 vestigingen, stopt op termijn met het KennisLab en verkleint de hoofdvestiging in Steenwijk. Deze forse ingreep is nodig omdat al jaren het takenpakket van de bibliotheek toeneemt, maar de financiering door de gemeente op de 0-lijn staat en de jaarlijkse exploitatierekening steeds negatief is afgesloten. Bovendien wil de gemeente Steenwijkerland in de komende jaren verder bezuinigen op huisvesting en organisatie. De afgelopen jaren kon de bibliotheek terugvallen op de eigen reserves, maar die raken nu snel uitgeput.

Het voornemen van de Gemeente om voor de bibliotheek in Steenwijk een goedkopere gemeentelijke locatie te vinden heeft in het afgelopen jaar niet tot resultaten geleid. Vooralsnog ziet het bestuur geen andere mogelijkheid dan verlenging van het huurcontract met de Rabobank. Daarmee is de door de Gemeente beoogde taakstelling van een goedkopere en efficiëntere huisvesting na 2022 voorlopig uit beeld verdwenen.

Aan het eind van 2021 houdt het WINO (Werkgeverschap in Overijssel, feitelijk de werkgever van de directie en het team van de bibliotheek) op te bestaan. Het bestuur onderzoekt alternatieven die vrijwel zeker zullen leiden tot toename van de kosten.

Belangrijke rol

In de afgelopen tien jaar is het bibliotheekwerk enorm vernieuwd. Er is een maatschappelijk-educatieve bibliotheek ontstaan als lokaal platform voor een leven lang ontwikkelen. Om dit met beperkte middelen voor elkaar te krijgen heeft van het team veel creativiteit gevraagd. Het bestuur van de bibliotheek wil ook in de toekomst een financieel gezonde bibliotheek zijn voor vernieuwing, ontwikkelen, verdere digitalisering, professionalisering en als ketenpartner samenwerken in lokale projecten.

De taken van de bibliotheek liggen vast in de wet. Daar bovenop worden met de gemeente aanvullende afspraken gemaakt in de Culturele Uitvoerings Overeenkomst over de speerpunten in Steenwijkerland zoals leesbevordering, het terugdringen van laaggeletterdheid met het Taalpunt, het bevorderen van digitale vaardigheden met een Leercentrum en speciaal loket en het opdoen van nieuwe (21^e eeuwse) vaardigheden in het KennisLab en het organiseren van ontmoeting.

Belangrijke taak staat onder druk

"De afgelopen jaren is door de bibliotheek al veel gedaan om de organisatie efficiënter en beter te maken. Zo wordt intensief samengewerkt met de bibliotheken in Zwartewaterland en Staphorst. Ook hebben wij onze organisatie zo ingericht dat wij onze wettelijke taken en gemeentelijke activiteiten goed kunnen uitvoeren.

Goed bibliotheekwerk is belangrijk, de bijdrage die wij als bibliotheek leveren aan deze mooie gemeente essentieel, maar staat ook onder druk. Door nu in te grijpen leggen wij in ieder geval een goede basis voor de toekomst", zegt het bestuur van de bibliotheek.

Nieuwe bezuinigingen

De activiteiten van de bibliotheek worden voor het grootste deel betaald door de gemeente. Per inwoner geeft de gemeente minder uit dan het gemiddelde in Overijssel. De exploitatie is al enkele jaren niet sluitend en tot 2024 wordt een tekort verwacht van € 150.000. Eerder besloot de gemeente Steenwijkerland de bibliotheek op de 0-lijn te zetten, door het niet-indexeren van de prijscompensatie, waardoor het tekort met nog eens € 100.000 toeneemt.

Daarenboven wil de gemeente de subsidie nog verder afbouwen door extra te bezuinigen op de huisvesting en de organisatie (2 x € 80.000 in 2023 en 2024).

Pijnlijk, maar noodzakelijk

"Nu ingrijpen is pijnlijk, maar noodzakelijk om ook in de toekomst een financieel gezonde bibliotheek te kunnen zijn", volgens het bestuur.

Dus sluit de bibliotheek 3 vestigingen, wordt het KennisLab afgestoten en wordt de hoofdvestiging in Steenwijk kleiner. Dit levert een bezuiniging op van € 67.000 per jaar, zie financieel overzicht op pagina 4.

De vestigingen in Giethoorn, Sint Jansklooster en Steenwijkerwold zijn samen goed voor 30% van de openingsuren, 13% van de leden en 8% van de uitleningen. De scholen in de kernen kunnen meedoen aan het al bestaande concept van de Bibliotheek op School (dBos). Plaatselijke initiatieven voor het organiseren van uitleen activiteiten voor kinderen en volwassenen zullen door de Bibliotheek worden ondersteund, zolang de kosten en de verantwoordelijkheid voor de organisatie lokaal wordt gedragen. Daarin ligt mogelijk ook een rol voor de Gemeente.

Voor het succesvolle KennisLab krijgt de bibliotheek geen structurele subsidie. Daarom wordt onderzocht of het KennisLab een vaste plek kan krijgen binnen het onderwijs.

De bibliotheek in Steenwijk wordt kleiner, waardoor de huisvestingskosten lager zullen worden.

Commentaar [NK1]: Financiële gegevens in een alinea.
Bedrag voor meerdere jaren werkt verwarrend

Huisvesting

De Gemeente wilde dat de Bibliotheek in Steenwijk, om op huisvesting te kunnen bezuinigen, het huurcontract met de Rabobank per 1 oktober 2022 zou beëindigen.

Op dit moment is geen andere geschikte locatie gevonden. De huisvesting in het voortgezet onderwijs (een van de gebouwen van de SVSOW) is, gelet op de discussies inzake nieuwbouw etc., niet haalbaar. Ook een mogelijke vestiging in de stationslocatie binnen een jaar is niet realistisch. Gezien de huidige situatie en de opzegtermijn van 1 jaar is het bestuur van de bibliotheek in gesprek met de Rabobank om het huurcontract met maximaal 2 jaar te verlengen. Daarbij moet rekening worden gehouden met een verhoging van de huur en servicekosten met € 16.000 per jaar.

Dit staat haaks op de voorgenomen korting die de Gemeente heeft vastgelegd in de meerjarenbegroting 2021 – 2024. Daarin is een korting opgenomen voor huisvesting en efficiency van 2 x € 80.000. Wij verwachten dat deze korting wordt ingetrokken.

WINO (Werkgeverschap in Overijssel)

Het Werkgeverschap in Overijssel (werkgever voor bibliotheekmedewerkers in Overijssel) heeft, nadat problemen dreigden bij enkele deelnemers, besloten zichzelf op te heffen omdat compliance, accountability en de risico's voor de deelnemers niet meer acceptabel bleken.

Op dit moment worden alternatieven onderzocht samen met de bibliotheken in Zwartewaterland en Staphort waarmee organisatorisch al mee wordt samengewerkt. In de 2^e helft van het jaar volgen concrete voorstellen over de toekomstige organisatie.

Verwacht mag worden dat waar door samenbundeling risico's van werkgeverschap worden gedeeld, het wegvallen van die bundeling tot hogere personeelskosten zal leiden en eigen vermogen gereserveerd moet worden als eigen risico drager. Daarmee is ook deze ontwikkeling een bedreiging voor de financiële positie van de Bibliotheek.

Overzicht

In juni worden de jaarcijfers 2020 en de nieuwe meerjarenbegroting 2021 – 2025 gepubliceerd. In onderstaande tabel is de financiële situatie weergegeven voor de periode 2019 – 2024. De stand van de huidige reserve per eind 2019 is € 336.000. Bij ongewijzigd beleid zal na 2024 de bodem in zicht zijn. Vanuit een good governance practice zien wij ons genoodzaakt dit tijdig te melden en bij te sturen.

	Actual	Prognose	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Totaal
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Impact
							2021-24
Bijgesteld saldo MJB 2021 - 2024	-66	-20	-22	-30	-42	-55	-149
Bezuinigingen bestuur KvO	0	0	0	62	67	67	196
Versterking en professionalisering organisatie en extra inzet door uitbreiding takenpakket	0	0	-18	-38	-60	-60	-176
Saldo na maatregelen bestuur KvO	-66	-20	-40	-6	-35	-48	-129
Voorgenomen korting huisvesting subsidie door gemeente (perspectief nota)	0	0	0	0	-80	-80	-160
Uitblijven prijscompensatie subsidie			-13	-21	-30	-39	-103
Saldo	-66	-20	-53	-27	-145	-167	-392

Conclusie

Het bestuur van de Bibliotheek Kop van Overijssel doet een dringend beroep op het College en de Raad om de financiering van de Bibliotheek op peil te brengen.
Dit kan door:

- Benutten van financieringsmogelijkheden vanuit Rijk, provincie en gemeente.
- Benutten van extra gelden uit het Nationaal Programma Onderwijs door gezamenlijk met het onderwijs te werken aan Leesoffensief Programma's.
- Verlenen van medewerking aan sluiting kleine vestigingen en zoeken naar mogelijkheden voor alternatieve dienstverlening in de kleine kernen. Verder concentreren van activiteiten in Steenwijk, Oldemarkt en Vollenhove
- Meewerken aan afstoten KennisLab dan wel financiering ervan (jaarlijks € 20.000)
- Herstel van de volledige prijscompensatie vanaf 2021
- Intrekken voorgenomen bezuiniging voor huisvesting en efficiency in 2023 en 2024 (2 x € 80.000)
- Financiering van de extra huisvestingskosten in 2023 en 2024 (2 x € 16.000)
- Co-financiering werkgeverschap indien opheffing van de WINO extra kosten veroorzaakt
- Verhoging subsidie per inwoner naar provinciaal niveau.

In afwachting van uw reactie,

Met vriendelijke groet,

Hans Hilbers, directeur van Bibliotheek Kop van Overijssel
Albert Jager, voorzitter bestuur